

Blended learning mantelzorg, Doelgroep verzorgenden

Docentenhandleiding fysieke bijeenkomst

Inleiding

Zorgen voor een naaste is een liefdevolle en dankbare taak. Mantelzorg, ook wel informele zorg genoemd, geeft het leven zin en invulling en biedt vaak voldoening. Maar mantelzorg kan ook zwaar zijn en het risico op psychische of lichamelijke overbelasting vergroten. Het is belangrijk dat de mantelzorger zijn taken goed kan volhouden op een wijze die bij hem of haar past.

Het is de taak van zorgverleners om mantelzorgers hierbij te ondersteunen, zo ook van de verzorgenden. Verzorgenden zijn echter niet gewend om op voorhand in gesprek te gaan met de mantelzorgers. Zij reflecteren minder gemakkelijk op wat ze zien en vragen slechts terloops hoe het met mantelzorger gaat. Het Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL) heeft daarom in samenwerking met De Professionele Mens een blended learning (b-learning) ontwikkeld met als doel verzorgenden meer vertrouwd te maken met de bijdrage die zij kunnen leveren aan de ondersteuning van mantelzorgers.

Doelgroep

De b-learning is bedoeld voor verzorgenden werkzaam in de thuiszorg of in het verpleeg- of verzorgingshuis.

Leren om te verbeteren

Het is belangrijk dat mantelzorgers worden gezien als samenwerkingspartners, die samen met de zorgverleners de cliënt verzorgen en ondersteunen. Met de b-learning heeft een tweeledig doel, het wordt ingezet om het belang van mantelzorgers voor de patiënt / cliënt te herkennen en het verbeteren van de samenwerking met de mantelzorgers die belangrijk zijn voor de patiënt / cliënt.

De onderdelen van de blended learning mantelzorg

De b-learning bestaat uit 3 onderdelen:

- e-learning module 1 'Mantelzorg in beeld', met basiskennis over mantelzorg, de vier rollen van de mantelzorger en de samenwerkingsdriehoek cliënt – mantelzorger – professional.
Zie: <http://www.deprofessionelemens.nl/modules/mantelzorg-in-beeld/>
- e-learning module 2 'Mantelzorg in contact', waarin wordt ingezoomd op het in gesprek gaan met de mantelzorger.
Zie: <http://www.deprofessionelemens.nl/modules/mantelzorg-in-contact/>
- een fysieke bijeenkomst van 2,5 tot 3 uur, waarin verdieping van de stof en oefenen in gespreksvoering met de mantelzorger centraal staan.

De e-learning modules zijn individueel door elke deelnemer online te volgen door in te loggen op bovenstaande links. De tijdsinvestering is gemiddeld drie kwartier per module, afhankelijk van de kennis en ervaring van de deelnemer.

Deelnemers maken een praktische opdracht aan het einde van de module. Zij beschrijven eigen casuïstiek. Deze is tevens inbreng voor de bijeenkomst.

Voor het volgen van het traject hebben medewerkers een computer met een geluidsweergave nodig. Na het doorlopen van elke module kan de deelnemer een certificaat uitdraaien, mits 80% van de vragen goed beantwoord is.

Na het doorlopen van de online modules volgt de fysieke bijeenkomst

Doel van de b-learning

Module 1 'Mantelzorg in beeld'

Na het doorlopen van deze module weet de verzorgende:

- wie mantelzorgers zijn en wat zij ervaren als mantelzorger,
- welke 4 rollen mantelzorgers kunnen hebben
- wat de samenwerkingsdriehoek is en waarom deze van belang is.

Module 2 'Mantelzorg in contact'

Na het doorlopen van deze module heeft de verzorgende kennis verkregen over:

- samenwerken met mantelzorgers
- hoe om te gaan met de belangrijke mantelzorgers, op basis van de vier rollen
- doorverwijzen, wanneer en naar wie?
- signaleren, analyseren en rapporteren
- omgaan met de betrokken familie ('lastige' familie).

Fysieke bijeenkomst

- reacties op de stof uit de e-learning zijn besproken
- er is stil gestaan bij de waarden en normen van de deelnemers m.b.t. zorg voor de mantelzorgers
- er is geoefend n.a.v. de doelen uit module 2

Organisaties die werken met de methode signalering in de palliatieve fase kunnen hierbij gebruik maken van deze denk-en werkmethode. Zie hiervoor de set Signalering in de palliatieve fase, achtergrondinformatie en signaleringskaart mantelzorg, IKNL 2015. Voor meer informatie:

<https://www.iknl.nl/palliatieve-zorg/diensten/verbetertrajecten/signalering-palliatieve-fase>

Fysieke bijeenkomst

De certificaten zijn voor de docent het "bewijs" dat deelnemer de online modules heeft afgerond en zich daarmee heeft voorbereid op de bijeenkomst. In de e-learning modules is de deelnemers gevraagd het certificaat te overhandigen aan de docent bij aanvang van de bijeenkomst.

De opdracht die de deelnemers ter afsluiting van de module hebben gemaakt is tevens vooraf aan de docent gestuurd.

Het materiaal voor de docent is te vinden door in te loggen op:

<http://www.deprofessionelemens.nl/diensten/iknl/>

Het bevat een opzet van de fysieke bijeenkomst, een uitgebreide Powerpointpresentatie (PP), een voorbeeld presentielijst en evaluatieformulier. Alle documenten zijn standaard documenten die door de docent op maat gemaakt kunnen worden.

De opzet van de fysieke bijeenkomst (zoals te downloaden van de site)

bijeenkomst (2,5 uur)

Cursisten hebben e-module 'Mantelzorg in beeld' en 'Mantelzorg in contact' gevolgd

Min	Programma	Methode/materialen	Opmerkingen
0.00	Inloop en ontvangst	Zorg dat koffie en thee klaar staan. Verwijder grote tafels zodat deelnemers zich gemakkelijk kunnen bewegen in de ruimte.	In de programmaopzet zit geen pauze. Plan deze naar behoefte.
0.00	Welkom	Plenair Voorbeschreven flap of PowerPoint met de doelen en programma van de bijeenkomst. Kennismaking	Zie PowerPoint Aanwezigheidslijst neerleggen, kopie van certificaat van alle deelnemers vragen Flip-over klaarzetten.
0.25	Theoretische terugkoppeling over 'samenwerken in de driehoek' en de vier rollen van de mantelzorg.	Kort opfrissen van geheugen over de online modules.	Zie PowerPoint Je kunt de modules doorlopen en de opvallende items eruit halen en als voorbeeld gebruiken voor de bijeenkomst. Je kunt voorbeeld dan volledig afstemmen op de deelnemers aan de bijeenkomst.
	Cijfers en feiten rondom Mantelzorg	Plenaire presentatie	Zie PowerPoint Geef veel ruimte voor opmerkingen en vragen.
0.45	Startronde opdracht: 'Mantelzorg in Beeld'	Plenair startvragen: terugkoppeling verhaal over mantelzorgervaringen in 150 woorden.	Opties: - Bij een grote groep in twee- of drie- of viertallen werken - Specifieke opmerkingen op flap schrijven.
0.10	Nabespreken opdracht 'Mantelzorg in beeld'	Verschillende opdrachten laten uitwerken, dit kan zowel plenair, als in twee, drie en viertallen. Afwisseling in de werkwijze heeft t meeste effect.	Zie PowerPoint Schrijf belangrijke inzichten, opmerkingen op (flip-over)
0.50	Vervolg opdracht: 'Mantelzorg in contact'	In groepjes van drie de verschillende opdrachten uit PP over de vier rollen uitwerken. Terugrapportage	Zie PowerPoint
0.15	Terugkoppeling vanuit de subgroepen	Belangrijke opmerkingen laten noteren.	
0.05	Afsluiten	Heb je uit de bijeenkomst gekregen wat je ervan verwachtte? Hoe wil je na deze bijeenkomst een vervolg geven aan verbeteren van zorg voor de mantelzorger?	

Oefenen

De opdracht uit de e-learning is inbreng voor het oefenen. De opdracht was:

Stel dat iemand die je dierbaar is een ongeneeslijke ziekte heeft. Zijn / haar levensverwachting is waarschijnlijk nog een aantal maanden.

Jouw dierbare heeft veel zorg nodig. Jij bent een van de mantelzorgers.

- *Hoe zou je als mantelzorger je rol willen vervullen?*
- *Maak een verhaal van ongeveer 150 woorden.*

PS. Het kan ook zijn dat je al mantelzorger bent. Kijk dan naar je rol als mantelzorger. Hoe gaat het met je en wat wil je misschien anders doen of organiseren?

Aan de hand van deze opdracht wordt de casuïstiek ingevuld en kunnen de deelnemers een start maken om gesprekvoering met mantelzorgers oefenen. De opdracht geeft waarschijnlijk voldoende input om casuïstiek uit de dagelijkse praktijk van de deelnemers te oefenen.

In de PP is Luisteren, samenvatten, doorvragen (LSD) als communicatiemethode opgenomen. Elke andere communicatiemethode is natuurlijk ook te gebruiken.

In de PP zijn ook een aantal casuïstieken genoemd, deze kunnen gebruikt worden indien de meegebrachte opdrachten onvoldoende bruikbaar is.

Deze kunnen op verschillende wijze worden besproken. De docent kiest een werkvorm die aansluit bij de groep en bij de eigen voorkeur. Dit kan zowel in 2-, 3-, als viertallen en zelfs in totale groep.

Tip:

- betrek verzorgenden die zelf mantelzorger zijn bij de les vanuit hun rol als mantelzorger. Laat hen bijvoorbeeld vertellen hoe het voor hen is mantelzorg te geven. Mogelijk willen zij de rol van mantelzorger op zich nemen bij het oefenen met de casuïstiek.
- Betrek de verpleegkundige of casemanager waar de verzorgenden uit de groep mee samenwerken, bij de bijeenkomst.

Afsluiting

Bespreek met de verzorgenden hoe zij na deze b-learning een vervolg willen geven aan het bevorderen van zorgverlening aan de mantelzorger.

Aanvullende informatie

Ook de overheid stimuleert zorg voor de mantelzorger.

Veranderde wetgeving 01 januari 2015

Al enige tijd zijn er veranderingen in het veld van zorg en welzijn, per 01 januari is Wet langdurige zorg (Wlz) ingegaan, deze wet vervangt Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten(AWBZ). Wlz is voor mensen die hele dag intensieve zorg of toezicht dichtbij nodig hebben bijvoorbeeld mensen met vergevorderde dementie.

In de Wet maatschappelijke voorzieningen (Wmo) 2015 zijn gemeenten ervoor verantwoordelijk geworden dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. De wet is tegelijkertijd met Wlz op 01 januari 2015 ingevoerd.

Als iemand hulp of voorzieningen nodig om zelfstandig thuis te kunnen wonen en leven, dan is de gemeente ervoor verantwoordelijk dat die hulp en voorzieningen er komen. Dat is geregeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo).

“Het kabinet wil dat gemeenten en professionals bij zorg en ondersteuning aan zorgbehoevenden en de ondersteuning van ouderen en mensen met een beperking bij hun zelfredzaamheid en/of participatie meer rekening houden met mogelijkheden voor mantelzorg en vrijwilligerswerk. Ook wil het kabinet dat gemeenten meer aandacht hebben voor de ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers en de vrijwilliger. Daarom is de positie van mantelzorgers en vrijwilligers in de Wmo 2015 en in de Wlz versterkt.” *(uit: publicatie rijksoverheid over Mantelzorg)*

Door deze verandering van organisatie van zorg en ondersteuning is het belangrijk dat de mantelzorger, de zorgvrijwilliger en de professionele hulpverlener, hun zorg en ondersteuning voor de cliënt beter op elkaar afstemmen. Een belangrijk onderdeel van het afstemmen is het herkennen en erkennen van elkaars rol in de dienstverlening.